

Προοπτικές για την κυπριακή ΑΟΖ το 2023

Description

Χαράλαμπος Έλληνας *

Καθώς ο πόλεμος Ρωσίας-Ουκρανίας δεν φαίνεται να τελειώνει γρήγορα, οι παγκόσμιες αγορές ενέργειας θα συνεχίσουν να είναι ασταθείς, καθιστώντας το 2023 ένα ακόμη δύσκολο έτος για την παγκόσμια ενέργεια. Επιπλέον, με την αβεβαιότητα στην παγκόσμια ενεργειακή πολιτική να συνεχίζεται, καθώς η Ευρώπη και οι ΗΠΑ επιδιώκουν ταχύτερη ενεργειακή μετάβαση, και δεδομένων των εκλογών σε Κύπρο, Ελλάδα και Τουρκία, οι πετρελαϊκές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην κυπριακή ΑΟΖ είναι απίθανο να ανακοινώσουν σημαντικές νέες πρωτοβουλίες το 2023.

Η επιβεβαιωτική γεώτρηση της Chevron στο κοίτασμα “Αφροδίτη” αναμένεται αργότερα μέσα στο έτος, αλλά μπορεί να δημιουργήσει περισσότερα ερωτήματα παρά απαντήσεις. Ο ταμιευτήρας είναι διαμερισματοποιημένος και η γεώτρηση θα γίνει στο μεσαίο και μεγαλύτερο τμήμα.

Παρόλο που η Υπουργός Ενέργειας κάνει συχνές αναφορές σε εξαγωγές φυσικού αερίου από το κοίτασμα Αφροδίτη που θα ξεκινήσουν το 2027, δεν υπάρχουν σαφή σχέδια από τη Chevron και τους εταίρους της που να υποστηρίζουν κάτι τέτοιο. Για να είναι εφικτή μια τέτοια χρονική συγκυρία, θα έπρεπε να είχαν ήδη υπογραφεί συμβόλαια πώλησης φυσικού αερίου με υποψήφιους αγοραστές στην Αίγυπτο. Αλλά 11 χρόνια μετά την ανακάλυψη του κοιτάσματος Αφροδίτη, η υπουργός εξακολουθεί να μιλάει για το σχέδιο ανάπτυξης που βρίσκεται “στο τελικό στάδιο και αναμένουμε να έχουμε σύντομα νέα”, μια συχνά

επαναλαμβανόμενη δήλωση χωρίς καμία χρονική ένδειξη.

Η ανακοίνωση της ανακάλυψης 2-3 τρισεκατομμυρίων κυβικών ποδών (tcf) φυσικού αερίου στο Διας-1, στο τεμάχιο 6 από την Eni/TotalEnergies τον Δεκέμβριο, είναι μια καλή είδηση. Είναι μικρή ποσότητα, αλλά έρχεται να προστεθεί στις δύο άλλες μικρές ανακαλύψεις στο ίδιο μπλοκ, το Κρόνος-1 με 2.5 tcf και το Καλυψώ πιθανότατα με 1-2 tcf. Ενισχύεται έτσι η υπόθεση της πιθανής σύνδεσης αυτών των κοιτασμάτων φυσικού αερίου με τις υποθαλάσσιες εγκαταστάσεις παραγωγής στο κοίτασμα φυσικού αερίου Zohr της Eni στην Αίγυπτο, για να μεταφερθεί στο εργοστάσιο υγροποίησης φυσικού αερίου της Damietta για υγροποίηση και εξαγωγή.

Νωρίτερα μέσα στην εβδομάδα, η Υπουργός Ενέργειας άφησε να εννοηθεί ότι η κοινοπραξία Eni-TotalEnergies επιθυμεί να υλοποιήσει ταχύτερα βήματα στην εκμετάλλευση του οικοπέδου 6. Αυτό όμως δεν επιβεβαιώθηκε στη συνάντηση των δύο εταιρειών με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 10 Ιανουαρίου. Εκτός από γενικότητες, που επαναβεβαίωναν τη δέσμευση για την κυπριακή ΑΟΖ, δεν έγινε καμία αναφορά σε τέτοια σχέδια σε αυτό το στάδιο. Αντίθετα, η TotalEnergies εξέφρασε ενδιαφέρον να συμμετάσχει στο μέλλον σε έργα ηλιακής ενέργειας, αλλά δεν υπήρξε καμία ένδειξη για το πότε, το πού ή την παραγωγική δυναμικότητα τέτοιων έργων.

Προφανώς οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην κυπριακή ΑΟΖ δεν βιάζονται να αναλάβουν νέες δεσμεύσεις ή επενδύσεις σε αυτό το στάδιο. Αυτό επιβεβαιώθηκε από την Υπουργό. Ερωτηθείσα αν θα υπάρξει κάποια δραστηριότητα στην κυπριακή ΑΟΖ φέτος, είπε: “Αυτά είναι σίγουρα θέματα που συζητούμε στο πλαίσιο του σχεδίου ανάπτυξης κάθε τεμαχίου... δεν έχουμε κάτι συγκεκριμένο να ανακοινώσουμε, αλλά σίγουρα θα υπάρξει κάποια δραστηριότητα το επόμενο έτος [2023]”.

Οι προοπτικές ανάπτυξης των κοιτασμάτων φυσικού αερίου που ανακαλύφθηκαν στην κυπριακή ΑΟΖ εντός του 2023 είναι χαμηλές. Εκτός από την ανάγκη δέσμευσης των πετρελαϊκών εταιρειών, αυτό απαιτεί και την αλλαγή της πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά τη μελλοντική χρήση του φυσικού αερίου στην Ευρώπη. Παρόλο που η ΕΕ αναζητά νέες προμήθειες βραχυπρόθεσμα έως το 2030 για να αντικαταστήσει το ρωσικό φυσικό αέριο, το μακροπρόθεσμο μέλλον παραμένει αβέβαιο.

Η θέση της ΕΕ, η οποία ενσωματώνεται στη στρατηγική REPowerEU, είναι να μειώσει την κατανάλωση φυσικού αερίου στην Ευρώπη κατά 30% έως το 2030 και να συνεχίσει να τη μειώνει περαιτέρω στην πορεία προς την επίτευξη καθαρών μηδενικών εκπομπών έως το 2050. Έχει ήδη επιτύχει μείωση της κατανάλωσης φυσικού αερίου κατά 20% σε ετήσια βάση. Αυτό όμως αποθαρρύνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας από το να

συνάπτουν μακροχρόνιες συμβάσεις αγοράς φυσικού αερίου, οι οποίες είναι απαραίτητες για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης νέων κοιτασμάτων φυσικού αερίου που προϋποθέτουν εξαγωγές για 20+ χρόνια.

Οι προκλήσεις για την αξιοπιστία και την απόδοση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στις ταχύτητες του ανέμου και των βροχοπτώσεων, πιθανό να αναγκάσουν τελικά την ΕΕ να αλλάξει τις πολιτικές της για το φυσικό αέριο, αργότερα μέσα στη δεκαετία. Ήδη οι χώρες της ΕΕ ζητούν αλλαγές στην Πράσινη Συμφωνία και αναγνωρίζουν την ανάγκη για φυσικό αέριο μακροπρόθεσμα.

Αυτό θα δημιουργήσει ευκαιρίες για την ανάπτυξη του φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου για εξαγωγή στην Ευρώπη. Αλλά για να καταστεί αυτό εφικτό, η Κύπρος θα πρέπει επίσης να προετοιμάσει το έδαφος. Ένα εμπόδιο για την ανάπτυξη των κυπριακών κοιτασμάτων φυσικού αερίου είναι ο γεωπολιτικός κίνδυνος που συνδέεται με το άλυτο Κυπριακό πρόβλημα και τις συνεχείς απειλές της Τουρκίας. Με τις εκλογές στην Κύπρο, την Ελλάδα και την Τουρκία να δρομολογούν την ανάδειξη νέων κυβερνήσεων μέχρι το καλοκαίρι του 2023, το δεύτερο εξάμηνο του 2023 θα είναι η κατάλληλη στιγμή για να διπλασιαστούν οι προσπάθειες για την υπερπήδηση αυτών των εμποδίων.

Προτεραιότητα της Τουρκίας θα είναι να αντιμετωπίσει τα καταστροφικά οικονομικά της προβλήματα, κάτι που θα απαιτήσει την καλή θέληση, τη συνεργασία και την υποστήριξη της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

Πιθανή ετοιμότητα από την Κύπρο να εισέλθει σε ουσιαστικές συζητήσεις για την επίλυση του Κυπριακού θα τύχει υποστήριξης από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Η Τουρκία μπορεί επίσης να το θεωρήσει αυτό ως κλειδί για να κερδίσει τη συνεργασία της Ευρώπης και των ΗΠΑ και να γίνει πιο δεκτική στη συνεργασία μαζί τους για την επίτευξη λύσης.

Μια συνεργασιακή προσέγγιση από όλους είναι εκείνη που είναι πιθανότερο να αποφέρει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Η προετοιμασία του εδάφους περιλαμβάνει επίσης την ολοκλήρωση των συζητήσεων με το Ισραήλ σχετικά με τη διαφορά της ενοποίησης Αφροδίτη-Ισαί. Αλλά με τις αλλαγές στην κυβέρνηση, τόσο στο Ισραήλ όσο και στην Κύπρο, αυτό ίσως χρειαστεί να περιμένει μέχρι το δεύτερο εξάμηνο του 2023.

Με τις προοπτικές για την ανάπτυξη της κυπριακής ΑΟΖ να είναι χαμηλές το 2023, ο νέος Πρόεδρος θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων

πηγών ενέργειας από τα σημερινά χαμηλά επίπεδα, και στην επεξεργασία μιας ολοκληρωμένης, μακροπρόθεσμης, στρατηγικής για την ενέργεια και την οικονομία, η οποία σήμερα απουσιάζει.

**Ο Χαράλαμπος Έλληνας είναι Ανώτερος Σύμβουλος του Παγκόσμιου Κέντρου Ενέργειας, του Ατλαντικού Συμβουλίου (the Global Energy Centre, the Atlantic Council).*